

BİR AVUKAT YANINDA AYLIKLI OLARAK ÇALIŞAN AVUKATIN DURUMUNUN AVUKATLIK YASASI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Güneş GÜRSELER*

Hiçbir planlama yapılmadan birbiri ardına açılan hukuk fakültele-
rinin yılda ortalama üç bin mezun vermesi, hukuk diploması alanların
avukat olmaları önünde herhangi bir engel bulunmaması, yaş ortala-
ması çok genç, yaklaşık ellibeşbin avukatı yaşam ve hukuk mücadelesi
içinde bırakmıştır. Kendi bürolarını çeşitli sosyal ve kişisel nedenlerle
açamayan genç avukatlar, bir başka avukatın yanında aylık ücretli
olarak çalışma yolunu seçmişler ve uygulamada “işçi avukat” tipini
oluşturmuşlardır.

“İşçi Avukat”ın özellikleri:

- Baroya kayıtlıdır.
- Kendine ait bir bürosu yoktur.
- Gelir Vergisi mükellefi değildir.
- “Topluluk Sigortası” üyesi değildir.
- “İşveren avukat”ın işyerinde çalışan “işçi” konumu ile SSK kap-
samında sigortalıdır.
- Sigorta primi işçi asgari ücreti üzerinden ödenmektedir.
- “İşveren avukat”, geçerli işçi asgari ücretine göre “işçi avukat”a öde-
diği ücreti giderleri arasında göstermekte ve vergisini ödemektedir.
- “İşçi avukat” adına vekaletname düzenlenmesinde çok farklı
uygulamalarla karşılaşılmaktadır. Genelde vekaletname almamakta,

* Avukat, TBB Genel Sekreteri.

vekaletnameler “işveren avukat” adına düzenlenmekte ‘işçi avukat’ yetki belgesi ile işleri takip etmektedir. Bazen her ikisine birden ortak vekaletname düzenlenmekte ve “işçi avukat”ın SSK sicil numarası vekaletnameye yazılmaktadır. Bazen de gelir vergisi mükellefi olarak vergi sicil numarası olmadığı halde genel vergi sicil numarasını kullanarak “işçi avukat” adına da vekaletname düzenlenmektedir.

- Yapılan iş genel olarak icra dairelerinde ve mahkeme kalemlerinde iş takibi, bazen de “işveren avukat”ın talimatı doğrultusunda duruşmalara girmektir.

- Bağımsız ve serbest değildir.
- Mesleki kimliği öne çıkmamaktadır.
- Çalıştığı büronun avukat elemanı olarak baroya kayıtlı değildir.

Bu nitelikte bir avukatlık faaliyeti Avukatlık Yasası’na uygun mudur?

Aynı büroda birlikte çalışma yönünden:

- “Bir avukat yazıhaneğinde ücret karşılığında avukatlık” yapılmasını Avukatlık Yasası’nın 12. maddesinin 1. fıkrasının c bendi ile avukatlıkla birleşebilen işler arasında saymaktadır.

- Yasa bu olanağı tanıdıktan sonra, büro edinme zorunluluğunu ve avukatların birlikte çalışmalarını düzenleyen maddelerinde buna aykırı hükümler getirmiştir.

- Avukatlık Yasası’nın 43. maddesindeki “Büro Edinme Zorunluluğu” büro sahibi bir avukatın bürosunda “işçi” olarak çalışarak yerine getirilmiş sayılabilir mi? Yasa; “Her avukat, levhaya yazıldığı tarihten itibaren üç ay içinde baro bölgesinde bir büro kurmak zorundadır.” hükmü ile “her avukat”ın “bir büro kurmak zorunda” olduğunu açıkça belirtmiştir. “İşçi avukat” bu anlamda bir büro kurmamaktadır.

- 2001 yılında yapılan değişiklikle, Avukatlık Yasası 44. maddesinde avukatın kişisel bir büro kurma zorunluluğuna iki istisna getirmiştir; “aynı büroda birlikte çalışma” ve “avukatlık ortaklığı”, “işçi avukat”ın fiili durumu bu iki istisnai düzenlemeye de uymamaktadır.

Bu tespitler karşısında; “işçi avukat”ın yürüttüğü faaliyetin Avukatlık Yasası’nın sadece 12. maddesi açısından avukatlıkla birleşebilen iş olarak Yasa’ya uygun olduğu buna karşılık 43. ve 44. maddeler kapsamında aykırı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yeni Avukatlık Yasası hazırlıkları sırasında bu aykırılığın giderilmesi gerekmektedir.

Avukatlık mesleğinin genel ilke ve kuralları yönünden

- Avukatlık Yasası’nın 1. maddesinde belirtildiği gibi avukatlık kamu hizmeti niteliğinde bir serbest meslektir, bağımsızdır. Avukat, yargının kurucu unsuru olan bağımsız savunmayı temsil eder. Yargının kurucu unsuru olduğu için, sav ve hüküm ile birlikte yargıyı kurduğu için gördüğü hizmet kamu hizmeti niteliğindedir. Avukatlığın amacı hukuki ilişkilerin düzenlenmesine, her türlü hukuki sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesine ve genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda yargı organlarına, resmi ve özel kurul ve kurumlara yardım etmektir. Bu nedenle avukat üzerine aldığı işin yapılmasında ne müvekkilin buyruğu altında ne de yalnız onun çıkarları ve yararları peşindedir. Kamu görevi yapmaktadır. Avukat sadece müvekkiline karşı değil, devlete karşı ve hatta topluma karşı da bağımsız olmalıdır. Çünkü avukatın aynı zamanda hem hukuka hem de müvekkilin çıkarlarına hizmet edebilmesi gerçek anlamda bağımsızlığının sağlanması ile mümkün olur. “İşçi avukat”ın ise bu anlamda “serbest” ve “bağımsız” olması mümkün değildir. Birlikte çalışma durumunda bu niteliklerin kazanılabilmesi de ancak Avukatlık Yasası’nın tanımladığı “avukatlık bürosu” ya da “avukatlık ortaklığı” ile mümkündür.

- **Avukatlık ücreti avukatın bağımsızlığı ile doğrudan ilgilidir.** Vekil eden ile avukat arasındaki ilişkinin en önemli unsurlarından biri avukatlık ücretidir. Bu nedenle vekalet ücreti Avukatlık Yasası ile Meslek Kuralları’nda önemle ve öncelikle düzenlenmiş, ayrı bir tarifye bağlanmıştır. Ayrıca, vekil eden, vekalet ücreti ödemiş olmasına dayanarak avukata her istediğini yaptıramaz. Ücret ödemiş olmak avukatın bağımsızlığına gölge düşüremez. Avukat bir işi kabul etmekle vekil edeninin emri altına girmiş olmaz. Vekalet ücreti herhangi bir malın değeri gibi düşünülemez.

Vekil eden ile avukat arasındaki ücret bu kadar özenle düzenlenirken, avukatı bütün bağımsızlığını ortadan kaldıracak bir işçi-işveren ilişkisi içine hapsetmek yerinde değildir.

Görüldüğü gibi; bir avukat yanında aylıklı olarak çalışan avukatın yani “işçi avukat”ın durumu, 12. madde dışında Avukatlık Yasası’na, Meslek Kuralları’na aykırıdır. Ülke koşulları ve zorunluluklar böyle bir uygulamayı yaratmıştır. Ancak bu fiili durum her geçen gün savunma mesleğine, avukatlığa, bunların saygınlığına zarar vermektedir. Çözümü Avukatlık Yasası’nın 44. maddesindeki “avukatlık bürosu” ya da “avukatlık ortaklığı” şeklindeki uygulamalara geçilmesidir. Türkiye Barolar Birliği, mesleğe aykırı bu fiili durumun sakıncalarına dikkat çekmek ve yasaya uygun uygulamaya yönlendirmek üzere Avukatlık Yasası’nın verdiği yetkiyi kullanarak Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nde düzenleme yapmıştır.

II. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ’NİN AVUKATLIK ASGARİ ÜCRET TARİFESİNİN DÜZENLENİP UYGULANMASINDAKİ YETKİLERİ:

Barolar ve Türkiye Barolar Birliği avukatlık mesleğinin yürütülmesinde etkin kuruluşlardır. Avukatlık ücretinin asgari hadlerini gösteren tarife taslağı Avukatlık Yasası’nın 168. maddesi gereğince baro yönetim kurulu tarafından hazırlanmakta ve Türkiye Barolar Birliği tarafınca son şekli verilip Adalet Bakanlığı incelemesinden geçirilerek yürürlüğe girmektedir.

Bu nedenle baroların avukat ücretinin belirlenmesindeki yasal yetkisi yadsınamaz. Ayrıca; Avukatlık Yasası 76. maddesine göre avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirlerini ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak; meslek düzenini, ahlakını, saygınlığını ve hukukun üstünlüğünü sağlamak amacıyla tüm çalışmalarını yürüten baroların, avukatlık mesleğinin en önemli unsurlarından birini oluşturan vekalet ücreti hususunda yasaya aykırılıkların doğrudan takibi en başta gelen görevidir

Avukatlık Yasası’nın Baro Yönetim Kurulu’nun görevlerini düzenleyen 95. maddesi, “Avukatlık Onurunun ve Meslek Düzeninin Korunması” görevini vermektedir. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu’nun gö-

revlerini belirleyen 121. maddenin 18.bendi de; *“Mesleki dayanışmanın sağlanması ve devamlılığı için her türlü çalışmalarda bulunmak, mesleğe ve meslek mensuplarına yönelik hak ihlallerine karşı avukatlık mesleğini ve meslektaşlarını savunmak ve bu konularda her türlü yasal ve idari girişimlerde bulunmak.”*

Bu görev kapsamında bir avukat yanında aylıklı olarak çalışan avukatın, aldığı eğitim, mesleği, sosyal durumu görmezden gelinerek vasıfsız bir işçi statüsünde *“işçi asgari ücreti”* ile çalıştırılması ya da resmi kayıtların bu şekilde olması mesleğin onurunu çığnemekte ve meslek düzenini bozmaktadır.

Bu durum, Avukatlık Yasası’nın Baro Yönetim Kurulu’nun görevlerini belirleyen 95. maddesinin 4. bendi ve Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu’nun görevlerini belirleyen yukarıda belirttiğimiz 121. maddesinin 18. bendi kapsamında, avukatlık mesleğine ve avukatlara yönelik bir hak ihlalini oluşturmaktadır. Bu hak ihlaline karşı avukatlık mesleğinin ve meslektaşların savunmasında her tür yasal ve idari girişimlerde bulunmak da Türkiye Barolar Birliği’nin görevidir.

Bu görev yerine getirilerek, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nde, *“kamu kurum ve kuruluşlarıyla özel kişi ve tüzel kişilerin sözleşmeli avukatlarına ödenecek aylık avukatlık ücreti”*nin belirlenmiş olmasına da dayanarak *“işçi avukat”*ın aylık ücretinin en azından vasıfsız işçinin asgari ücretinden fazla olması sağlanmaya çalışılmıştır. Asıl çözüm ise yukarıda belirttiğimiz gibi meslektaşlarımızın birlikte çalışmalarını Avukatlık Yasası’nın 44. maddesinin öngördüğü *“Avukatlık Bürosu”* ya da *“Avukatlık Ortaklığı”*na uygun konuma getirmeleri ile sağlanabilecektir.